

Pleit foar sûnens

Pleidooi voor gezondheid

Waarom nu?

De laatste jaren is steeds duidelijker geworden dat gezondheid een belangrijke voorwaarde is voor een goed leven. En dan gaat het bij 'gezondheid' niet alleen om afwezigheid van ziekte. Het gaat ook om positieve gezondheid in brede zin: vitaliteit, veerkracht, het vermogen om je aan te passen aan de uitdagingen van het leven op zowel fysiek, psychisch als sociaal gebied. Gemeenten dragen vanuit de Wet Publieke Gezondheid verantwoordelijkheid voor gezondheid en collectieve preventie. Dit was al zo, maar de coronacrisis heeft het urgentiebesef hiervoor versterkt. GGD Fryslân schetst in dit pamflet enkele actuele vraagstukken waar gemeentelijk beleid kansen biedt voor gezondheid en preventie.

Wat speelt er?

Groeiende ongelijkheid

In Nederland leven mensen met een lager opleidingsniveau (basisonderwijs + vmbo) gemiddeld 6 jaar korter en zelfs 15 jaar in minder goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoger opleidingsniveau (hbo of universitaire opleiding). Circa 29% van de Nederlandse bevolking kunnen we rekenen tot de populatie met een lage maatschappelijke positie. Als we niets doen, zal het percentage mensen met een laag opleidingsniveau dat zich gezond voelt verder afnemen in de komende jaren. Sowieso is de verwachting dat de gezondheidsverschillen als gevolg van de coronacrisis toenemen.

Bron: [Trendscenario 2020](#) en [Corona-inclusieve VTV RIVM](#).

Gezonde leefomgeving

De Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 in werking treedt, richt zich op het ontwikkelen van een gezonde leefomgeving en verruimt de mogelijkheden voor lokale overheden om hierop in te zetten.

De omgeving waarin mensen wonen, werken en leven is van invloed op de gezondheid. Deze omgeving bepaalt voor een groot deel wat we eten en drinken, hoe we bewegen, hoe we werken, welke sociale contacten we hebben, hoe gezond de lucht is die we inademen, hoeveel lawaai er is, enzovoort. De fysieke en sociale leefomgeving kan mensen verleiden om te bewegen en te spelen, gezonde keuzes te maken, te ontspannen of elkaar te ontmoeten. Daarom valt met een gezonde fysieke leefomgeving winst te behalen voor volksgezondheidsuitdagingen van deze tijd. Tegelijkertijd draagt een gezonde leefomgeving bij aan gezonde werknemers, participatie en een gunstig economisch vestigingsklimaat.

Wat kan de gemeente doen?

- Voor een effectieve gezondheidsaanpak bundelen professionals uit verschillende domeinen en inwoners de krachten, vooral in wijken en dorpen waar veel sociale en gezondheidsproblemen zijn. Aansluiten bij de leefwereld van inwoners is de sleutel.
- In Friesland hebben alle gemeenten en andere partijen de krachten gebundeld in de [Frieze Preventieaanpak](#) (FPA). Uniek is dat de preventie wordt ontwikkeld met aandacht voor die complexe, veelzijdige aanpak.
- Daarnaast verdient de FPA met hulp van het lokale budget [Nationaal Preventieakkoord](#) en het [Sportakkoord](#) een vertaalslag in iedere gemeente!
- De gemeente kan gezondheid een vast onderdeel maken van de belangenafweging in ruimtelijk beleid. GGD-en hebben samen met het RIVM [concrete handvatten](#) bedacht om deze te benutten. In Friesland is, aanvullend daarop, een [Bouwsteen Gezondheid in Omgevingsvisie](#) ontwikkeld. Werken aan een gezonde leefomgeving vraagt om weloverwogen keuzes in de gemeentelijke Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Wat speelt er?

Toenemende behoefte aan Jeugdhulp

In 2020 maakte 9,6% van de jongeren in Fryslân gebruik van een vorm van jeugdhulp. Dit brengt hoge kosten met zich mee voor gemeenten.

Een ouder wordende samenleving

De leeftijdsopbouw van de bevolking is sterk aan het veranderen. Fryslân ontgroent en heeft te maken met dubbele vergrijzing. Niet alleen vormt de groep ouderen een relatief groter aandeel van de Friese samenleving, maar ook wordt de gemiddelde leeftijd steeds hoger. De meeste ouderen wonen thuis, ook wanneer zij gezondheidsklachten hebben.

Op dit moment is er in beleid en regels meer aandacht voor wat ouderen nodig hebben dan aandacht voor wat ouderen kunnen bijdragen.

Wat kan de gemeente doen?

- Door alle ouders beter te ondersteunen bij het opvoeden en laten opgroeien van hun kinderen, wordt het netwerk om het kind heen versterkt. Het gaat hierbij om de (pedagogische) kwaliteit van de directe leefomgeving en de algemene jeugdvoorzieningen.
- Andere mogelijkheden zijn een opvoedpunt in de gemeente voor ouders en kinderen, een online cursus voor aanstaande ouders, kortdurend pedagogisch advies, schoolverzuimbegeleiding, Voorzorg en Stevig ouderschap en prenataal huisbezoek.
- Het is belangrijk dat wijken en dorpen zo zijn ingericht dat meer kwetsbare inwoners, en in het bijzonder ook ouderen, zich er prettig voelen, kunnen (blijven) bewegen en participeren. Goede verlichting, wandelmogelijkheden, rust- en ontmoetingsplekken helpen daarbij.
- Volgens de landelijke nota gezondheidsbeleid is het belangrijk dat gemeenten regie voeren en lokaal verbindingen leggen tussen het eigen sociale en ruimtelijke beleid, maar ook met het medische domein. De inzet is dat ouderen zo lang mogelijk vitaal blijven.
- Door meer in contact te zijn met oudere inwoners en op kansen in plaats van op kwetsbaarheden te focussen, kunnen initiatieven ontstaan die bijdragen aan participatie van ouderen.
- In 'zorgzame dorpen' werken professionals en inwoners samen aan dergelijke initiatieven. Hierdoor zal deze groep fysiek en mentaal gezonder zijn, maar heeft ook de samenleving er baat bij. [De Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving](#) noemt de derde levensfase (periode na pensionering) "het geschenk van de eeuw".

Margreet

Margreet de Graaf
Directeur Publieke Gezondheid

Meer informatie

Voor meer informatie over het gemeentelijke gezondheidsbeleid kunt u terecht bij de beleidsmedewerker gezondheid van uw gemeente.